

Sterktegerichte strategieën voor personen met een psychische kwetsbaarheid

WELLNESS RECOVERY ACTION PLAN (WRAP®)

“IT’S A WAY OF LIFE!”

VLAAMSE HERSTELDAGEN

5 DECEMBER 2017

Natalie Aga

Promotor: Prof. dr. Wouter Vanderplasschen

Co-promotor: Prof. dr. Freya Vander Laenen

WRAP

Agenda

- Het sterkteperspectief en WRAP
- WRAP modelgetrouw implementeren
- Onderzoek
- Valkuilen
- Stand van zaken Vlaanderen

WRAP

Het sterkteperspectief en WRAP

- een zelfmanagement instrument: eigenaarschap!
- niet-diagnose gebonden
- helpt een beroep te doen op de eigen hulpbronnen en omgeving
- contact met lotgenoten
- ervaringsdeskundige ondersteuning

= innovatieve methode: *herstel van paradigma* naar praktijk!

WRAP

WRAP modelgetrouw implementeren

WRAP

Onderzoek

- verspreid in VS, UK, Ierland, Nieuw-Zeeland, China, Japan, Nederland, Duitsland en Vlaanderen
- evidentie = beperkt
- indicatoren: welbevinden,
lotgenotencontact
tewerkstelling
- vooral in de VS geëvalueerd
- erkend als wetenschappelijk onderbouwde interventie in de VS (Pratt et al., 2013; Cook et al., 2012; Jonikas et al., 2011)

WRAP

Onderzoek

- grootschalige studies (N=519): psychiatrische symptomen ↓, hoop en subjectieve levenskwaliteit ↑
(Cook et al., 2010; Cook et al., 2012; Cook, et al., 2013)
- vergelijkende studie (N=143): zorgbehoefte en -gebruik ↓ (Cook et al., 2013)
- WRAP-deelnemers komen beter op voor hun wensen en belangen in contact met professionele hulpverleners (Jonikas et al., 2011)
- positief effect op het welzijn van de facilitators (Pratt, MacGregor, Reid, & Given, 2012)
- inzet van lotgenoten en ervaringsdeskundigen! (van Gestel-Timmermans, 2011; Cook et al., 2012; Cook et al., 2013; Boevink, 2017)

Een goede opleiding en opvolging van facilitators is van belang om ervaringen en kennis ten volle te benutten

WRAP

Valkuilen

- 'Westerse' interventie
- gericht op personen met reeds een zelf-reflexieve houding (Scott & Wilson, 2011)
- blijven inzetten op destigmatiseren en herstel van de maatschappij
- gevaar voor het opnieuw institutionaliseren
- *“Being aware of how a well intentioned programme can undermine recovery for some consumers is the first step in facilitating recovery for all”* (Scott & Wilson, 2011, p. 48)
- Cfr. www.recoveryinthebin.com

WRAP

Stand van zaken Vlaanderen

- geïnitieerd in Vlaanderen n.a.v. onderzoek Vakgroep Orthopedagogiek i.s.m. het HEE!-team (NL), kenniscentrum Phrenos (NL) en Rona McBrierty verbonden aan het Copeland Center
- 18 maart 2014: informatiesessie (280 aanwezigen)
- juni 2014: eerste basisopleidingen
- februari 2016: eerste facilitatoropleidingen

Intussen:

- meer dan 150 personen gecertificeerd na basismodule
- groep facilitators bestaat uit 20 personen, 15 verbonden aan 6 Vlaamse organisaties (Poco Loco, PC Dr. Guislain, PZ St. Hiëronymus, PC Bethanië, Mobiel Team De Link, PC St. Jozef Pittem)
- van UGent naar VVGG (Kristel@vvgg.be)
- 3 advanced level facilitators

Sterktegerichte strategieën voor geïnterneerde personen

WRAP IN EEN FORENSISCHE CONTEXT

HERSTELDAGEN 5 DECEMBER 2017

Natalie Aga

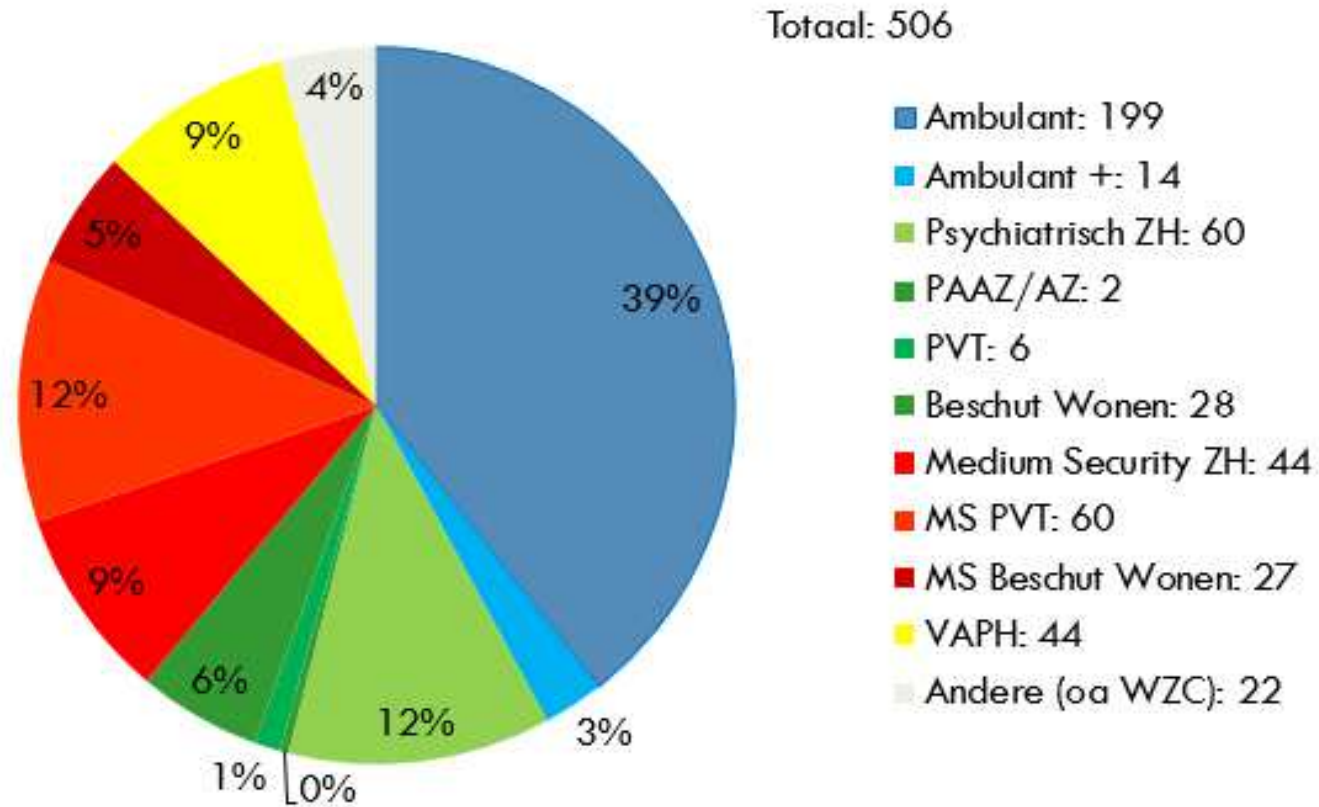
Promotor: Prof. dr. Wouter Vanderplasschen

Co-promotor: Prof. dr. Freya Vander Laenen

ACHTERGROND EN SITUERING

- Internering: (on)toerekeningsvatbaarheid = dichotoom, van onbepaalde duur
 - 3876 geïnterneerde personen in 2014: 1143 opgesloten in penitentiaire inrichtingen, 2176 personen V.O.P. en 557 geplaatst (IBM en artikel 14) (FOD Volksgezondheid, 07 mei 2014); 807 opgesloten in april 2016 (communicatie K. Seynnaeve, 2016)
 - Duur detentie: gemiddeld 4,84 jaar, 14,5% 10 jaar of langer
 - Delict: gemiddeld 1,77 (zedende feiten, slagen en verwondingen, diefstal met verzwarende omstandigheden)
 - Diagnose: gemiddeld 1,95 (persoonlijkheidsstoornissen, middelenproblematiek, psychotische stoornis, mentale beperking)
- (Van der Auwera, Dheedene, & Seynnaeve, in: Casselman, De Rycke, & Heimans, 2015)
- Nieuwe wet!

ACHTERGROND EN SITUERING

(Seynnaeve, CBM Gent, 2014)

ACHTERGROND EN SITUERING: OLIE EN WATER

- Gelabeld als een **gevaar** voor de maatschappij ('offenders') (Goethals, 1991) eerder dan als personen met een psychiatrische problematiek (Lamberti & Weisman, 2004)
- Dubbel/triple **stigma** (bv. Mezey et al., 2010) en **zelfstigma** (bv. Slade et al., 2008; Tew, et al., 2012; LeBel, 2012)
- Focus op **criminogene factoren/reductie van risico's** (bv. RNR, Andrews & Bonta, 2010)
- **Welzijn** en 'een goed leven' worden over het hoofd gezien, hoewel de focus hierop het risico op recidive zou reduceren (Bouman, 2009; bv. GLM, Ward & Maruna, 2007)
- **Offender recovery**: *"The subjective experience of coming to terms with having offended, perceiving the need to change the personal qualities that resulted in past offending -which also creates the future risk of reoffending-, and accepting the social and personal consequences of having offended."* (Drennan, & Alred, 2012)

HAALBAARHEIDSSSTUDIE WRAP

Wellness Recovery Action Plan® (WRAP)

Bv.

- Orchard Clinic, Edinburgh, UK
- Kalamazoo Mental Health Recovery Court
- One new heart beat

Respondenten geïnterneerde personen die worden begeleid in het dagziekenhuis van het Mid Security circuit, Zelzate, die deelnemen aan 'WRAP' (N=22)

HAALBAARHEIDSTUDIE WRAP

Doelen inventarisatie narratieven, percepties en ervaringen van de deelnemers m.b.t. WRAP
inventarisatie van implementatievoorwaarden van WRAP in een forensische context

Drie substudies

A. Kwantitatieve outcome studie

Methode: T0-T4 meting met gestructureerde vragenlijsten HHI, PWI-A, MHCS, SSI

B. Kwalitatieve outcome studie

Methode: semi-gestructureerde interviews pre- en post-interventie

C. Procesevaluatie

Methode: observaties + WRAP-evaluatie formulieren + ORS en SRS

Interval	Active groep	Wait list control group
T0	4 structured questionnaires	4 structured questionnaires
2 months	Interviews	/
T1	4 structured questionnaires	4 structured questionnaires
2 months	<ul style="list-style-type: none"> • Session 1 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 2 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 3 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 4 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 5 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 6 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 7 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 8 (ORS/SRS + WRAP-form) 	Interviews
T2	4 structured questionnaires	4 structured questionnaires
2 months	Interview	<ul style="list-style-type: none"> • Session 1 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 2 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 3 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 4 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 5 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 6 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 7 (ORS/SRS + WRAP-form) • Session 8 (ORS/SRS + WRAP-form)
T3	4 structured questionnaires	4 structured questionnaires
2 months	/	Interviews
T4	4 structured questionnaires	4 structured questionnaires

HAALBAARHEIDSTUDIE WRAP

Eerste resultaten

- Individuele ervaringen: zeer positief (sterktegericht, andere verhouding tot de trainers, ervaringsdeskundigheid...)
 OF neutraal standpunt
- Vrijwillige participatie?
- Beperkte keuzevrijheid
- Uniform therapieprogramma
- Hegemonie van 'de kliniek'
- "Ze zullen ons nooit toelaten dat te doen/vragen" ↔ herstelcultuur
- Meerwaarde: facilitators die geïnterneerd zijn/waren

LITERATUUR

Aga, N., & Vanderplasschen, W. (2016). De Schone en het Beest: persoonlijk herstel in een forensische context. In T. Vander Beken, E. Broekaert, K. Audenaert, F. Vander Laenen, S. Vandeveldde & W. Vanderplasschen (red.), *Sterktes van mensen. Sterktegerichte strategieën voor het ondersteunen van mensen met een psychiatrische problematiek die strafbare feiten pleegden* (pp. 149-168). Antwerpen/Apeldoorn: Maklu.

Aga, N., Rowaert, S., Vanderplasschen, W. & Wuyts, Y. (2017). Geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en volwassenen met psychische problemen. In C. Claes, S. Vandeveldde & W. Vanderplasschen (red.), *Orthopedagogiek: een situering van praktijk, onderzoek en beleid*. Gent: ACCO.

Dekkers, A., Aga, N. & Vanderplasschen W. (2017). Herstel van verslaving: achtergrond en situering. In W. Vanderplasschen & F. Vander Laenen (red.), *Naar een herstelondersteunende verslavingszorg. Praktijk en beleid*. Leuven/Den Haag: ACCO.

Aga, N., Vander Laenen, F., Vermeersch, E., Vandeveldde, S., & Vanderplasschen, W. (2017). Recovery of Offenders Formerly Labeled as Not Criminally Responsible: Uncovering the Ambiguity From First-Person Narratives, *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 1(21), 1–21.

*Dank je
voor je vragen
en suggesties!*

Natalie Aga
Onderzoeker

VAKGROEP ORTHOPEDAGOGIEK

Natalie.Aga@ugent.be

Lieven Nollet